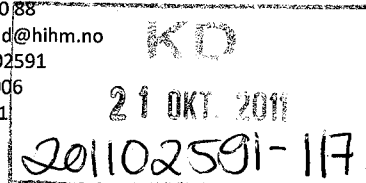




Høgskolen i Hedmark

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Saksbehandler Simon Willy Bringeland
Telefon 62 43 00 88
Simon.Bringeland@hihm.no
Deres ref 201102591
Vår ref 2011/1006
Dato 20.10.2011
Side 1 av 3



Høring - Fagerbergutvalgets utredning NOU 2011: 6 Et åpnere forskningssystem

Høgskolen i Hedmark vil med dette avgi høringsuttalelse om Fagerbergutvalgets utredning og de forslag som der blir fremlagt. Vi vil i vår uttalelse samle oss om noen hovedpunkter.

Generelt

Utvalgets overordnede utgangspunkt er hvordan man best kan utnytte de samlede ressurser som settes inn i forskningen. Dette ønsker man å gjøre ved å se på forholdet mellom innsats og utbytte slik det kommer til uttrykk i en siteringsindeks. Det vi imidlertid savner en prinsipiell drøfting av, er de institusjonsforskjeller som finnes i forskningsfinansieringen. Det siktes særlig til ulikhetene mellom de fire breddeuniversitetene og de statlige høyskoler, hvor rammeforskjellen i finansiering er betydelig. Det er en åpenbar sammenheng mellom rammefinansiering og institusjonens mulighet både til å finansiere egen forskning, men også når det gjelder å øke søknadskompetansen ved å avsette egne, spesialiserte årsverk som kan bidra ved eksempelvis EU-søknader. Selv om utvalget begrenser seg til offentlig forskning, burde slike makroforhold vært tydeligere integrert i utvalgets overlegninger. Hvordan virker således institusjonelle forhold inn på forskningen?

Utvalget legger stor vekt på samfunnsnyttens, men uten å gå nærmere inn på hva samfunnsnyttens innebærer og hvordan den eventuelt kan dokumenteres eller måles. Det nærmeste man kommer er en siteringsindeks da man mener at en publikasjonspoengliste i seg selv ikke gir tilstrekkelig informasjon. Kunnskapsdepartementet følger noe av den samme logikken i sitt Forskningsbarometer som ble offentliggjort i april i år. Vi savner en grundigere problematisering av begrepet samfunnsnytte, gjerne relatert til forholdet mellom grunnforskning og anvendt forskning. Likeledes savnes en drøfting av forholdet mellom naturvitenskapelig forskning på den ene side og humanistisk forskning på den annen side. Mye peker i retning av at utvalget beveger seg i instrumentell retning ved å oppfatte nytte som primært et bidrag til økonomisk vekst og økt sysselsetting. I et slikt perspektiv blir lett kulturfagene – vidt forstått – fraværende. Utvalget erkjenner selv noe av dette dilemma ved å peke på en spenning mellom akademisk frihet og en sterkere relevansunderstreking i form av politisk styring av forskning, slik det sies i St meld nr 30 (2008 -09) Klima for forskning (s.9): "I denne forskningsmeldingen kommer det likevel fram en klarere sammenheng mellom



politiske mål og forskningspolitiske strategier.” Dersom politiske mål i hovedsak oppfattes som å skulle bidra til økonomisk vekst og sysselsetting, kan det dilemma utvalget peker på – men uten å problematisere det nærmere – raskt bli til virkelighet. Relevanskriteriet burde således vært grundigere drøftet nettopp for å tydeliggjøre hva det siktes til når forskningens samfunnsnytte løftes fram som et særlig kriterium. Det samme gjelder bruk av siteringsindeksen for å vurdere samfunnsnytt. En siteringsindeks er vanskelig å bruke. Den sier heller ikke nødvendigvis noe om kvalitet i forskningen. Selv om utvalget foreslår en åpen arena – med økte bevilgninger – hvor det utelukkende er kvalitet som skal være avgjørende, er det åpent spørsmål om dette for eksempel vil hjelpe kulturfagene (humanistisk forskning) – de utgjør allerede den minste delen av de eksisterende forskningsområder, målt i kroner og ører. Klarer man imidlertid å finne en god balanse mellom programstyrt forskning – som kan ha en viss frihet innen de valgte rammer – og en åpen forskningsarena kan dette vurderes som noe positivt. Men – utvalget har vært utydelige når det gjelder å si noe om forskningens verdier og kvalitet. Begrepet 'samfunnsnytte' henger således også sammen med hva slags samfunn man ønsker å bygge.

Forskningsbarometer

Vi er skeptiske til forslag om et nytt Forskningsbarometer og mener at man i stedet bør vurdere hvordan eksisterende indikatorer kan brukes. I lys av dette savner vi simuleringer av hvordan eksempelvis de foreslåtte indikatorer vil slå ut for ulike institusjonskategorier. Hvordan vil eksempelvis en statlig høyskole komme ut dersom den ble underlagt den type måling som det foreslåtte barometer innebærer? I forlengelsen av dette må det også være tillatt å peke på samspillet mellom forskning og utdanning i universiteter og høyskoler – hvordan kan dette ivaretas?

Forskerfunn

Forslaget om Forskerfunn peker på behovet for nye, friske midler til å sikre driftsbudsjettet til aktive forskere. Vi kan støtte ordningen dersom den organiseres på tilsvarende måte som Småforskningsmidlene ble i 2011. Da vil den ikke komme i konflikt med institusjonenes selvråderett.

Resultatbasert finansiering (RBO)

Høgskolen i Hedmark støtter forslaget om å øke rammen for RBO

En åpen forskningsarena

Vi stiller oss åpne også for dette forslaget dersom det innebærer mindre programstyrt forskning og det åpnes opp for forskning som ikke alltid behøver å være synkronisert med offentlige politiske prioriteringer, men som er godt forankret i faglige relevanskriterier i den fagtradisjonen man tilhører og som forskningsprosjektet springer ut fra. Dersom dette også kan bidra til å styrke grunnforskningen – hvor det kan være vanskelig å få umiddelbar uttelling i betydningen 'samfunnsnytte', er det positivt. Samtidig ser vi at programstyrt forskning også kan være forskerinitiert.

FoU-tid

Vi ser også betydningen av å rette søkelys mot dette og tilhørende arbeidstidsordninger, men det er viktig at debatten nyanseres og at man tar hensyn til kompleksiteten i en universitets- og høgskoleansatts arbeidsoppgaver. Det kan være en utfordring å skaffe rom til sammenhengende forskningstid på den enkelte institusjon. Samtidig er det viktig å understreke betydningen av at aktive forskere også er aktive utdannere; å finne en god balanse



mellom disse to oppgavene er krevende – samtidig som publiseringskravene til den enkelte blir stadig sterkere. En ordning som var ment å skulle fungere på institusjonsnivå brukes i økende grad til å vurdere på individnivå. "Publish, or perish!" – slagordet har fått økt aktualitet. Men dette er ikke bare en individuell utfordring; jo bedre grunnfinansiering – jf. ulikhetene mellom breddeuniversitetene og høyskolene – jo lettere er det å finne ordninger som fungerer både på institusjonsnivå og individnivå.

Forskerutdanning

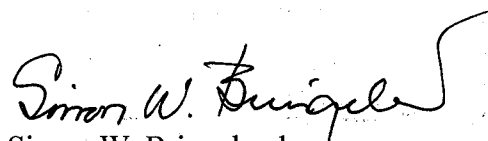
Vi ser betydningen av å øke volumet her i form av flere rekrutteringsstipendiatstillinger, men dette vil kreve betydelige økninger i bevilgningene til universiteter og høyskoler. De siste årene har det knapt kommet nye rekrutteringsstillinger til sektoren. Parallellt med en økning må man også se på finansieringen av stillingene. Det er viktig å ivareta behovet for økt rekruttering av forskerstillinger til de kortere profesjonsutdanningene, i tråd med de økte krav om forskningsbaserte lærer-, sykepleier og ingeniørutdanninger og i tråd med Forskningsmeldingens nye strategiske mål om forskningsbasert profesjonsutøvelse også i velferdstatens yrker (helse- og sosial og utdanning).

Oppsummerende

Samfunnsnyttens bør ikke ensidig oppfattes instrumentelt, men være åpen for den særegne rolle som UH-sektoren tradisjonelt har spilt i velfungerende samfunn – å være en kritisk røst og utdanner av demokratiske samfunnsborgere. Universiteter og høyskoler er en viktig garanti for et åpent og demokratisk samfunn, gjennom forskning og utdanning og gjennom deltakelse i den offentlige debatt og det at det kontinuerlig stilles kritiske spørsmål til rådende oppfatninger.

Med vennlig hilsen
Høgskolen i Hedmark

Lise Iversen Kulbrandstad /s/
rektor


Simon W. Bringeland
studie- og forskningsdirektør